

PRADINIŲ KLASIŲ MOKYTOJŲ, ŠVIETIMO PAGALBOS SPECIALISTŲ IR TĖVŲ BENDRADARBIAVIMAS SIEKIANČIUS MOKYMO(SI) SĖKMĖS

Regimantas Kaikaris

Šiaulių Vinco Kudirkos progimnazija, Šiaulių universiteto Edukologijos institutas

Jurgita Pintulienė

Šiaulių Vinco Kudirkos progimnazija

Anotacija

Tėvų ir mokyklos bendradarbiavimas buvo aktualizuojamas ir akcentuojamas jau tarpukario Lietuvoje, kuomet buvo įvestas privalomas mokymas. Šis procesas svarbus ir šiandieninei mokyklai. Šiuo metu jis labai problematiškas, ypač kai šeima, gyvendama didelius pokyčius patiriančioje visuomenėje ir jos sociokultūrinėje erdvėje, susiduria su dideliais iššūkiais ir problemomis, lemiančiomis jų bendravimo ir bendradarbiavimo su mokykla galimybes ir vaikų ugdymą šeimoje. Straipsnyje pateiktame tyrime pirmiausia buvo išsiaiškintos pradinėse klasių mokytojų, švietimo pagalbos specialistų ir mokinių tėvų nuomonės apie bendradarbiavimo svarbą, nurodytos bendradarbiavimo su mokinių tėvais formos ir jų dažnumas. Išanalizuoti veiksniai, kurie, anot tėvų, labiausiai turi įtakos vaikų mokymosi sėkmei.

Esminiai žodžiai: *bendradarbiavimas, bendravimas, mokytojai, tėvai, mokymosi sėkmė.*

Įvadas

Mokymasis mokyti šiandieninėje švietimo sistemoje ir ugdymo praktikoje yra ypač svarbus, nes jis nulemia pilnavertę ir sėkmingą egzistavimą ir tobulėjimą visuomenėje. Sėkmės išgyvenimas yra labai svarbus ir vaikystėje. Kaip vienas iš vaikų mokymosi sėkmės faktorių yra akcentuojamas mokyklos ir šeimos *bendradarbiavimas*. Šių dviejų institutų *bendradarbiavimo* sąveiką ypač pažymi pradinio ugdymo programos bendrojo ugdymo planas (2017) „Rengiant mokyklos pradinio ugdymo planą, mokyklos vadovo įsakymu sudaroma darbo grupė, į kurią bendradarbiavimo pagrindais įtraukiama mokytojų, mokyklos administracijos, mokyklos vaiko gerovės komisijos atstovų, *tėvų (globėjų)*“ (6 punktas). Mokyklos ugdymo plane įteisinami mokyklos bendruomenės susitarimai dėl „bendradarbiavimo su

mokinių tėvais (globėjais) tikslų ir formų“ (10.18. punktas). Taip pat tėvų įtraukimą į vaikų ugdymą(si) užtikrina mokinių, turinčių specialiųjų ugdymosi poreikių, ugdymo organizavimo tvarkos aprašo (2011) 4 ir 10 punktai, kuriuose nurodoma, kad „mokyklos ir tėvų (globėjų/rūpintojų) įsipareigojimai užtikrinti mokinių ugdymąsi/mokymąsi ir švietimo pagalbos teikimą atsižvelgiant į jų specialiuosius ugdymosi poreikius įteisinami mokymo sutartyje“ (4 punktas), „...ugdymo programos pritaikomos, atsižvelgiant į nustatytus mokinio specialiuosius ugdymosi poreikius, mokinio, tėvų (globėjų, rūpintojų) pageidavimus ir vadovaujantis pedagoginės psichologinės tarnybos arba švietimo pagalbos tarnybos išvadomis ir rekomendacijomis. Mokykloje susitariama dėl ugdymo/mokymo pritaikymo ir įforminimo“ (10 punktas). Mokytojai, švietimo pagalbos specialistai ir tėvai, norėdami sėkmingo vaiko mokymosi ir veikimo globalioje bei nuolat kintančioje visuomenėje, turėtų palaikyti glaudžius tarpusavio ryšius.

Kaip vienas iš svarbiausių Lietuvos mokyklų uždavinių dažnai yra minimas mokyklos bendravimas ir *bendradarbiavimas* su mokinių tėvais. Šeima ir mokykla yra dvi svarbiausios vaiko auklėjimo ir ugdymo institucijos. Pasak Ivanauskienės (Ivanauskienė, 2002, p. 3), „mokykla ir šeima – intelektualinės, dvasinės, kultūrinės veiklos, lemiančios vaiko asmenybės tapimą, erdvė“. Tėvai – pirmieji vaiko auklėtojai ir mokytojai, pirmasis sunkumų įveikimo, *bendradarbiavimo*, viskuo dalijimosi pavyzdys vaikui. Jam atėjus į mokyklą, tėvų pradėtą auklėjimo procesą tęsia mokytojai. Ypač didelę atsakomybę už vaikų ugdymą tuo metu turi prisiimti pedagogai. Tuomet šeimą ir mokyklą jungia bendras ugdymo objektas – vaikas. „Mokytojai, siekdami visapusiškai ugdyti jaunąją asmenybę, turi nuolat glaudžiai bendrauti ir *bendradarbiauti* su mokiniu, jo šeimos nariais“ (Vigėlienė, Survutaitė, 2008, p. 177).

Bendraudami ir *bendradarbiaudami* mokytojai, švietimo pagalbos specialistai ir tėvai gali geriau suprasti ir pažinti vaiką bei padėti užtikrinti sėkmingą vaiko mokymąsi. Tėvų ir mokytojų *bendradarbiavimas* buvo aktualizuojamas ir akcentuojamas jau tarpukario Lietuvoje, kuomet buvo įvestas privalomas mokymas.

Pasak Čiuladienės ir Valantino (Čiuladienė, Valantinas, 2012), Epšteinas pasiūlė plačiai pripažintą tipologiją, kurioje būtų atsižvelgiama į skirtingą tėvų dalyvavimo jų vaikų ugdyme lygį. Nustatytos šešios tėvų dalyvavimo rūšys: pagrindiniai įsipareigojimai; mokyklų ir namų ryšiai; tėvų dalyvavimas mokykloje; tėvų dalyvavimas mokymosi veikloje namuose; tėvų įtraukimas į sprendimų priėmimą mokyklos lygmeniu; tėvų įtraukimas į bendra-

darbiavimą su visuomene. Tie patys autoriai (Čiuladienė, Valantinas, 2012), atlikę teorinę tėvų socialinio dalyvavimo bei įsitraukimo į vaiko ugdymo(si) procesą empirinių indikatorių suradimą ir veiklos tyrimą, išskyrė 2 tėvų į(si)traukimo į mokinių ugdymą modelius: tradicinį ir bendruomeniškumo. Šiuolaikinėje mokyklos praktikoje siekiama įgyvendinti bendruomeniškumo modelį.

Programos URBACT projekte (2015) teigiama, kad praktikoje dėl kultūrinių ir institucinių veiksnių poveikio pastebimi skirtingi tokio tėvų įtraukimo ir jo įtakos pradžios taškai ir lygiai. Nepakanka tėvus įtraukti per oficialias struktūras, pavyzdžiui, tėvų asociacijas, tėvų tarybas ir tėvų pasitarimus, tačiau siekiant užtikrinti, kad būtų atsižvelgiama į *visų tėvų* interesus, reikia taikyti ir ne tokius oficialius įtraukimo būdus.

Šis procesas svarbus ir šiandieninei mokyklai bei yra labai problematiškas, ypač kai šeima, gyvendama didelius pokyčius patiriančioje visuomenėje ir jos sociokultūrinėje erdvėje, susiduria su dideliais iššūkiais ir problemomis, lemiančiomis jų bendravimo ir *bendradarbiavimo* su mokykla galimybes ir vaikų ugdymą šeimoje.

Daugelio autorių (Dapkienės, 2002; Vigėlienės, Survutaitės, 2008 ir kt.) atlikti tyrimai atskleidžia, jog tiek mokytojai, tiek tėvai susiduria su nenoru bendrauti ir bendradarbiauti, o tai prieštarauja daugeliui švietimo nuostatų. Remiantis *Pradinio ugdymo programos bendrojo ugdymo planu* (2017), *Lietuvos Respublikos švietimo įstatymu* (2011), *Mokinių, turinčių specialiųjų ugdymosi poreikių, ugdymo organizavimo tvarkos aprašu* (2011) bei *Geros mokyklos koncepcija* (2015), tėvai ir pedagogai turėtų konstruktyviai, kryptingai bendrauti ir *bendradarbiauti* tarpusavyje, siekdami geresnių vaikų ugdymo(si) rezultatų ir mokymosi sėkmės išgyvenimų.

Temos aktualumas. Šios temos svarba akcentuojama daugelio Lietuvos mokslininkų ir pedagogų darbuose: Bitino, Bajoriūno, Uzdilos, Dapkienės, Dobranskienės, Rupšienės, Gudaitienės, Ivanauskienės, Jacikevičienės ir kt. Taip pat mokyklos ir šeimos *bendradarbiavimas* įvardijamas ir aktualizuojamas daugelio užsienio šalių pedagogų darbuose: Jensen, Walsh, Yermanock, Epstein, Moore, Gallagher ir kt.

Tyrimo problema. Ar pradinį klasių mokytojai, švietimo pagalbos specialistai ir mokinių tėvai bendradarbiauja tarpusavyje, siekdami mokinio mokymosi sėkmės? Kokia yra bendradarbiavimo patirtis ir situacija bendrojo ugdymo mokyklos pradinėse klasėse?

Tyrimo objektas – mokyklos ir šeimos bendradarbiavimas, siekiant mokinio mokymosi sėkmės.

Tyrimo tikslas – ištirti pradinių klasių mokytojų, švietimo pagalbos specialistų ir mokinių tėvų bendradarbiavimo situaciją ir patirtį, siekiant mokinio mokymosi sėkmės.

Tyrimo metodai. Įstatyminės bazės, mokslinės literatūros ir kitų informacijos šaltinių analizė. Anketinė pradinių klasių mokytojų, švietimo pagalbos specialistų ir mokinių tėvų apklausa. Kiekybinė atlikto tyrimo rezultatų analizė ir aprašomoji statistika.

Tyrimo rezultatų statistinė analizė buvo atlikta naudojant „Microsoft Office Excel“ kompiuterinę programą.

Tyrimo rezultatų analizė

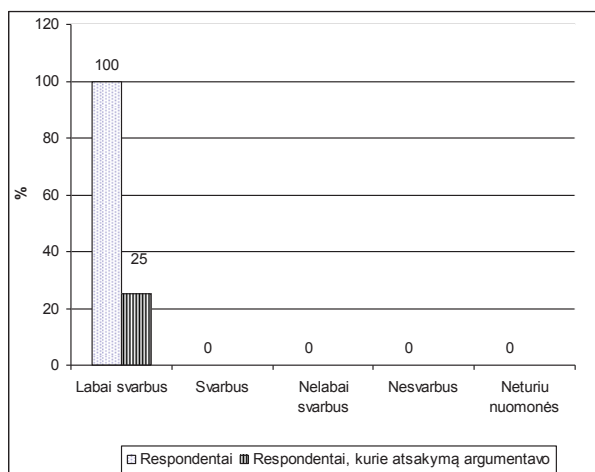
Tyrimas buvo vykdomas **dviem etapais:**

Pirmame tyrimo etape, atliekant anoniminę anketinę pradinių klasių mokytojų ir švietimo pagalbos specialistų apklausą, buvo išsiaiškinta pedagogų nuomonė apie jų bendradarbiavimą su mokinių tėvais. Respondentams buvo pateikta anoniminė anketa. Anketų grįžtamumas – 100%. Iš išdalintų 20 anketų pradinių klasių mokytojams ir švietimo pagalbos specialistams, grįžo visos anketos.

Antrame tyrimo etape, atliekant anoniminę anketinę pradinių klasių mokinių tėvų apklausą, buvo išsiaiškinta tėvų (globėjų) nuomonė apie jų bendradarbiavimą su pradinių klasių mokytojais ir švietimo pagalbos specialistais. Respondentams buvo pateikta anoniminė anketa. Anketų grįžtamumas – 86,7%. Iš išdalintų 360 anketų pradinių klasių mokinių tėvams, grįžo 312 anketos.

Apklausiant pradinių klasių mokytojus, švietimo pagalbos specialistus ir mokinių tėvus, pirmiausia buvo išsiaiškinta jų nuomonė apie bendradarbiavimo svarbą.

Pradinių klasių mokytojų, švietimo pagalbos specialistų pasiskirstymas pagal bendradarbiavimo su mokinių tėvais svarbą pavaizduotas 1 paveiksle.



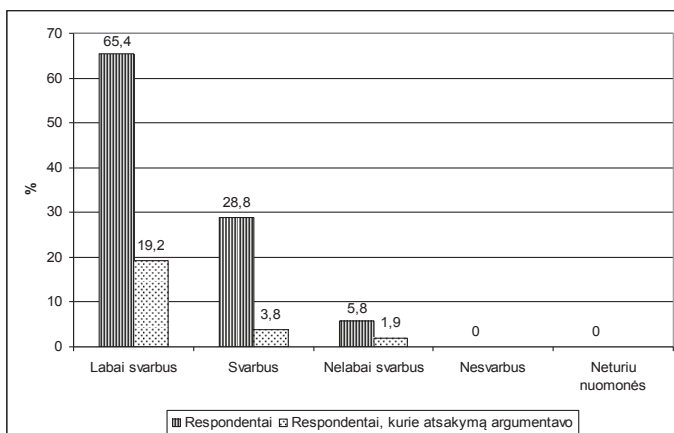
1 pav. Pradinių klasių mokytojų ir švietimo pagalbos specialistų nuomonių apie bendradarbiavimo su mokinių tėvais svarbą, pasiskirstymas (N = 20)

Kaip matyti iš pirmo paveikslo, 100% mokytojų bendradarbiavimas su mokinių tėvais yra **labai svarbus**. Iš visų apklaustų pedagogų 25% pasirinktą atsakymą argumentavo. Argumentai buvo tokie:

- *Bendradarbiavimas su mokinių tėvais yra labai svarbus, nes nuo jo priklauso auklėjimo ir mokymo(si) rezultatai.*
- *Bendradarbiavimas su mokinių tėvais yra labai svarbus, nes tėvai, l iš 3 komponentų, lemiančių sėkmingą ugdymo(si) procesą. Tai pirmieji vaiko mokytojai.*
- *Bendradarbiavimas su mokinių tėvais yra labai svarbus, nes tėvai turi ypač didelę reikšmę vaiko ugdymuisi.*
- *Bendradarbiavimas su mokinių tėvais yra labai svarbus, nes „mokinių tėvai yra pagrindiniai mano pagalbininkai“.*

Apibendrinus gautus rezultatus galima teigti, kad pradinių klasių mokytojai ir švietimo pagalbos specialistai pripažįsta bendradarbiavimo svarbą su mokinių tėvais ir žino, kad bendradarbiavimas yra labai svarbus sėkmingiems mokinių ugdymo(si) rezultatams.

Mokinių tėvų pasiskirstymas pagal bendradarbiavimo su pradinių klasių mokytoju ir švietimo pagalbos specialistu svarbą pavaizduotas 2 paveiksle.



2 pav. Mokinių tėvų nuomonių apie bendradarbiavimo su pradinių klasių mokytoju, švietimo pagalbos specialistu svarbą, pasiskirstymas (N = 312)

Dauguma – 65,4% tyrime dalyvavusių tėvų pažymėjo, kad bendradarbiavimas su pradinių klasių mokytoju ir švietimo pagalbos specialistu yra labai svarbus bei 19,2% pasirinktą atsakymo variantą argumentavo. Pagrindiniai argumentai kodėl bendradarbiavimas su pedagogais yra labai svarbus buvo tokie:

- *Sužinoma apie vaiko elgesį mokykloje, jo realų žinių lygį, mokyklos „gyvenimą“ (varžybas, renginius ir pan.).*
- *Tai padeda mano vaikui geriau mokytis ir gerai jaustis klasėje bei mokykloje.*
- *Galiu geriau pažinti savo vaiką. Gaunu visą informaciją apie vaiką.*
- *Kad žinočiau kaip elgiasi mano vaikas mokykloje ir kartu su klasės auklėtoja galėtume pakreipti teisinga kryptimi jei kas ne taip.*
- *Pedagogai ir tėvai gali pasiekti daugiau gerų rezultatų vardan vaiko.*
- *Galima daugiau sužinoti apie vaiko mokymosi pasiekimus.*
- *Vaikas stebėdamas mūsų bendradarbiavimą išmoksta tinkamai bendrauti.*

Antrame paveiksle matome, kad 28,8% respondentų pažymėjo, jog bendradarbiavimas su vaiko klasės mokytoju yra svarbus, tik 3,8% pasirinktą atsakymą argumentavo. Pagrindiniai argumentai buvo tokie:

- *Kad gaučiau svarbiausią informaciją apie vaiką.*
- *Kad žinočiau kaip mano vaikui sekasi mokykloje, kaip elgiasi.*

Tik 5,8% apklaustųjų pažymėjo, kad bendradarbiavimas su pradinių klasių mokytoju ir švietimo pagalbos specialistu yra nelabai svarbus, šį pasirinktą variantą argumentavo 1,9 % tyrime dalyvavusių tėvų. Pagrindinis argumentas buvo, kad „*tuo rūpinasi žmona*“.

Apibendrinus gautus rezultatus galima teigti, kad didžioji dauguma mokinių tėvų pripažįsta bendradarbiavimo svarbą su pradinių klasių mokytoju ir švietimo pagalbos specialistu bei žino, kad bendradarbiavimas yra *labai svarbus* sėkmingiems mokinių ugdymo(si) rezultatams.

Duomenys apie bendradarbiavimo formas, kurias dažniausiai naudoja pradinių klasių mokytojai ir švietimo pagalbos specialistai, atsispindi 1 lentelėje.

1 lentelė

Mokytojų ir švietimo pagalbos specialistų nurodytos bendradarbiavimo su mokinių tėvais formos ir jų dažnumas (N = 20; %)

Bendravimo būdai	Labai dažnai	Dažnai	Retai	Labai retai	Niekada
Individualūs pokalbiai mokykloje	18,75	75	6,25	0	0
Pokalbiai telefonu	25	62,5	12,5	0	0
Susirašinėjimas elektroniniais laiškais	6,25	31,25	50	12,5	0
Klasės tėvų susirinkimai	0	62,5	37,5	0	0
Bendri tėvų ir vaikų renginiai	6,25	75	18,75	0	0
Atvirų durų dienos	0	25	62,5	12,5	0
Disputai/diskusijos	12,5	18,75	25	31,25	12,5
Klausimų-atsakymų vakarai	0	6,25	18,75	31,25	43,75
Kita	0	0	0	0	0

Didžioji dauguma – po 75% tyrime dalyvavusių mokytojų ir švietimo pagalbos specialistų pažymėjo, jog *dažnai* bendravimui ir bendradarbiavimui su mokinių tėvais naudoja *individualius pokalbius mokykloje* bei *bendrus tėvų ir vaikų renginius*. Taip pat daugelis (62,5%) pedagogų *dažnai* bendradarbiauja su tėvais *pokalbiais telefonu* arba *klasės tėvų susirinkimų* metu. Analizuojant 1 lentelės duomenis pastebima, jog tik nedidelė dalis tiriamųjų (31,25%) *dažnai* naudoja *susirašinėjimą elektroniniais laiškais* (50% pažymėjo šią formą, kaip *retai* naudojamą). Didelė dalis (62,5%) pedagogų nurodė, jog *retai* pamokose ir specialiose pamokose bei logopedinėse pratybose organizuoja *atvirų durų dienas*, nors 25% nurodė, kad tokias dienas organizuoja *dažnai*. Po 31,25% tyrime dalyvavusių mokytojų teigė,

jog *labai retai* su tėvais mokyklose vyksta *disputai/diskusijos* bei *klausimų ir atsakymų vakarai*.

Apibendrinus galima teigti, kad šiandieninėje bendrojo ugdymo mokykloje tik nedaugelis pradinėjų klasių mokytojų ir švietimo pagalbos specialistų su vaikų tėvais bendradarbiauja labai dažnai ir tam naudoja ne kontaktines formas – *pokalbiai telefonu, susirašinėjimas elektroniniais laiškais*. Daugelis pedagogų su tėvais bendradarbiaudami dažnai naudoja labiau tradicines formas, tokias, kaip *individualūs pokalbiai mokykloje, bendri tėvų ir vaikų renginiai, klasės tėvų susirinkimai*. Retai ir labai retai naudojamos tokios formos (*disputai/diskusijos, klausimų-atsakymų vakarai*), kurių metu galima būtų diskutuoti, kartu spręsti įvairias su mokinių mokymusi susijusias, kitas tėvams ir pedagogams svarbias vaikų ugdymosi problemas, jų partnerystės, bendradarbiavimo klausimus, sėkmingos vaikų ugdymo šeimose patirties pasidalijimo ir aptarimo, aspektus.

Veiksniai, kurie, anot tėvų, labiausiai turi įtakos vaikų mokymosi sėkmei, pavaizduoti 2 lentelėje.

2 lentelė

Mokinių tėvų nuomonių apie veiksnius, įtakojančius vaikų mokymosi sėkmę, pasiskirstymas (N = 312; %)

Atsakymo variantai	Visiškai sutinku	Sutinku	Dalinai sutinku	Nesutinku	Visiškai nesutinku
Jūsų žodiniai skatinimai mokytis	40,5	36,5	11,5	0	11,5
Jūsų pagalba mokantis namuose	46,2	36,5	7,7	0	9,6
Jūsų naudojami materialiniai paskatinimai (dovanos ir pan.)	5,8	9,6	25	28,8	30,8
Mokytojo, švietimo pagalbos specialisto taikomos vertinimo ir skatinimo sistemos	50	44,3	3,8	1,9	0
Vaiko santykiai su mokytoju, švietimo pagalbos specialistu	48	38,5	1,9	3,9	7,7
Tėvų ir mokytojo, švietimo pagalbos specialisto bendradarbiavimas teikiant pagalbą mokiniui	26,9	52	9,6	0	11,5
Vaiko santykiai su kitais klasės mokiniais	13,5	42,3	21,2	3,8	19,2
Mokymosi sąlygos namuose	36,6	36,5	9,6	1,9	15,4
Gerai santykiai šeimoje	50	30,8	11,5	0	7,7
Vaiko sveikata	51,9	25	13,5	0	9,6
Vaiko gebėjimas mokytis	53,9	40,4	5,8	0	7,7
Vaiko pastangos, stropumas, noras mokytis	67,3	30,8	1,9	0	0
Kita	0	0	0	0	0

Pusė ir daugiau tyrime dalyvavusių mokinių tėvų *visiškai sutiko* su šiais veiksniais, kurie turi įtakos vaikų mokymosi sėkmei: „*Vaiko pastangos, stropumas, noras mokytis*“ (67,3%), „*Vaiko gebėjimas mokytis*“ (53,9%), „*Vaiko sveikata*“ (51,9%), „*Geri santykiai šeimoje*“ (50%), „*Mokytojo, švietimo pagalbos specialisto taikomos vertinimo ir skatinimo sistemos*“ (50%) bei 52% respondentų *sutiko* su tuo, *jog tėvų ir mokytojų, švietimo pagalbos specialistų bendradarbiavimas, teikiant pagalbą mokiniui*, taip pat padeda siekti vaiko mokymosi sėkmės. Šiek tiek mažiau kaip pusė mokinių tėvų nurodė, kad *visiškai sutinka* su šiais veiksniais, turinčiais įtakos vaiko mokymosi sėkmei: „*Jūsų žodiniai skatinimai mokytis*“ (40,5%), „*Vaiko santykiai su mokytoju, švietimo pagalbos specialistu*“ (48%), „*Jūsų pagalba mokantis namuose*“ (46,2%), „*Mokymosi sąlygos namuose*“ (36,6%) bei 42,3% apklaustųjų *sutiko*, kad vaiko mokymosi sėkmę lemia ir jo *santykiai su kitais klasės mokiniais*. Tik ketvirtadalis (25%) tyrime dalyvavusių tėvų *iš dalies sutiko*, kad vaiko mokymosi sėkmei turi įtakos *tėvų naudojami materialiniai paskatinimai (dovanos ir pan.)*, 28,8% su tuo *nesutiko* bei 30,8% – *visiškai nesutiko*.

Apibendrinus galima teigti, kad tėvai mano, jog vaiko mokymosi sėkmė daugiausiai priklauso nuo paties *mokinio įdedamų pastangų, stropumo, noro ir gebėjimo mokytis bei sveikatos*. Taip pat mokymosi sėkmė, anot tėvų, nemažai priklauso nuo *santykių šeimoje, pedagogo taikomos vertinimo ir skatinimo sistemos, bei tėvų ir mokytojų, švietimo pagalbos specialistų bendradarbiavimo, teikiant pagalbą mokiniui*. Žinoma, svarbiais faktoriais vaiko mokymosi sėkmei išlieka *tėvų žodiniai skatinimai mokytis, vaiko santykiai su pedagogu, tėvų pagalba ir mokymosi sąlygos namuose*.

Išvados

Išanalizavus mokslinę, metodinę literatūrą ir kitus informacijos šaltinius apie mokyklos, pradinių klasių mokytojų, švietimo pagalbos specialistų bendravimą ir bendradarbiavimą su mokinių tėvais, bei apibendrinus anketinės apklausos, kurioje dalyvavo pradinių klasių mokytojai, švietimo pagalbos specialistai ir mokinių tėvai, rezultatus, galima daryti tokias išvadas:

1. Racionalus pradinių klasių mokytojų, švietimo pagalbos specialistų bendradarbiavimas su tėvais, pripažįstant ir toleruojant jų teises dalyvauti ir tikslingai siūlyti ugdomosios veiklos struktūros pokyčius, daro įtaką kiekvieno konkretaus vaiko sėkmingo ugdymo(si) (ir mokymosi) rezultatams.
2. Pradinių klasių mokytojai, švietimo pagalbos specialistai ir mokinių tė-

vai tarpusavio bendradarbiavimą laiko labai svarbiu, tačiau didžioji dauguma tėvų dėl didelio užimtumo su pedagogais bendradarbiauja retai.

3. Pedagogai savo darbe bando taikyti ir netradicines bendradarbiavimo su mokinių tėvais priemones, kaip susirašinėjimas elektroniniais laiškais, tačiau dauguma mokinių tėvų renkasi bendradarbiavimui su pradinių klasių mokytoju ar švietimo pagalbos specialistu tradicines bendradarbiavimo priemones, tokias kaip individualūs pokalbiai mokykloje, pokalbiai telefonu, klasės tėvų susirinkimai, bendri tėvų ir vaikų renginiai.
4. Mokinių tėvai galvoja, kad mokinių mokymosi sėkmę labiausiai įtakoja paties vaiko gebėjimas mokytis, jo pastangos, stropumas ir noras mokytis.

Literatūra

- Čiuladienė, A., Valantinas, A. (2012). Tėvų į(si)traukimas į vaikų ugdymą. *Švietimo problemos analizė*. 2012, birželis Nr. 8 (72).
- Dapkienė, S. (2002). *Klasės auklėtojas ir tėvai – partneriai*. Šiauliai: UAB Litera.
- Geros mokyklos koncepcija* (2015). *TAR*, 2015-12-21, Nr. 20048.
- Ivanauskienė, F. (2002). Pedagoogo ir šeimos bendradarbiavimas: planavimo aspektai. *Socialinis ugdymas: mokyklos ir šeimos bendradarbiavimas*. II Respublikinės mokslinės praktinės konferencijos straipsnių rinkinys. Šiauliai: VŠĮ Šiaulių universiteto leidykla.
- Lietuvos Respublikos švietimo įstatymas* (2011). *Valstybės žinios*, 2011-03-31, Nr. 38-1804.
- Mokinių, turinčių specialiųjų ugdymosi poreikių, ugdymo organizavimo tvarkos aprašas* (2011). *Valstybės žinios*, 2011-10-11, Nr. 122-5771.
- Programos URBACT projektas (2015). *PREVENT – tėvų įtraukimas užkertant kelią mokyklos nebaigimui*. <<https://www.schooleducationgateway.eu/lt/pub/resources/toolkitsforschools/subarea.cfm?sa=25>>.
- Vigėlienė, R., Survutaitė, D. (2008). Mokytojų ir mokinių tėvų bendradarbiavimas pradinėje mokykloje: situacija ir tobulinimo perspektyvos. *Edukacinės studijos: jaunųjų mokslininkų darbai* (p. 177-183). Vilnius: Vilniaus pedagoginio universiteto leidykla.
- 2017–2018 ir 2018–2019 mokslo metų pradinio ugdymo programos bendrojo ugdymo planas* (2017). *TAR*, 2017-06-07, Nr. 9658.